

# Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Problematyka prawna ochrony zabytków i rynku sztuki”

Bydgoszcz, 24-25 października 2013 r.

**Dominika Kostrzewa**

Uniwersytet Gdański

**O**WZRASTAJĄCYM ZAINTERESOWANIU prawem ochrony zabytków i rynku sztuki świadczy konferencja zorganizowana przez Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, pod patronatem Generalnego Konserwatora Zabytków, Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów oraz Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Przewodniczącą Komitetu Konferencji była prof. dr hab. Anna Koziczak (UKW), sekretarzem zaś dr Alicja Jagielska-Burduk (UKW). Dofinansowane z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydarzenie odbyło się we współpracy z Muzeum Okręgowym im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy.

Interdyscyplinarny charakter problematyki podjętej na konferencji przyczynił się do wymiany myśli specjalistów z zakresu prawa, muzealnictwa i ochrony zbiorów, historii oraz rynku sztuki. Pierwszego dnia, bezpośrednio po uroczystym otwarciu i powitaniu gości przez dr Alicję Jagielską-Burduk, uczestnicy mieli możliwość wysłuchania referatów inauguracyjnych. Rozpoczął je prof. dr hab. Wojciech Kowalski (UŚ, MSZ) swoim wystąpieniem dotyczącym prawnoautorskich aspektów ochrony dziedzictwa kulturowego. Następnie prof. zw. dr hab. Dariusz Markowski (UMK) wygłosił, przygotowany

wraz z prof. dr hab. Anną Koziczak, referat „Falszyfikaty na polskim rynku dzieł sztuki – znaczenie sygnatury w wartościowaniu dzieła sztuki”, w czasie którego zaprezentował przykłady fałszerstw w zakresie sygnowania dzieł oraz objaśnił techniki stosowane przez fałszerzy. Kolejnym mówcą był prof. dr hab. Piotr Stec (UO), który omówił problematykę ochrony konsumenta na rynku sztuki. Blok referatów inauguracyjnych zamknęło wystąpienie prof. dr hab. Kamila Zeidlera (UG) poświęcone analizie działania państwowych służb ochrony zabytków, poprzez pryzmat pytań: „komu potrzebne są dziś urzędy konserwatorskie?” oraz dalej idącego – „czy urzędy konserwatorskie są dziś potrzebne?”. Referent dokonał oceny funkcjonowania urzędów, wskazał problemy, z jakimi się borykają, i ostatecznie udzielił odpowiedzi potwierdzającej, że są one istotnie w polskim systemie instytucją potrzebną. Dyskusję zamykającą każdą wypowiedź uczestnicy kontynuowali tego dnia w czasie wieczornego zwiedzania Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego.

Drugiego dnia obrad referaty prezentowane były w podziale tematycznym. Pierwszy z paneli dotyczył prawnych aspektów rynku sztuki. Zainicjowało go wystąpienie prof. dr hab. Anny Gereckiej-Żołyńskiej (UAM), która omówiła problematykę bezpieczeństwa rynku sztuki w kontekście obowiązywania zasady legalizmu. Kolejny mówca, dr Wojciech Szafranski (UAM), w sposób praktyczny podjął refleksję



archeologicznego” zwrócił uwagę na problemy związane z kwalifikacją przedmiotów do kategorii dziedzictwa archeologicznego. Wywód swój prowadził, opierając się na praktycznych przykładach efektów prac archeologicznych i kontrowersji, jakie zrodziły. Słuchaczy zaintrygowały wątpliwości natury prawnej, dotyczące przedmiotów, które archeolodzy w trakcie swoich prac odrzucają. Prof. dr hab. Piotr Dobosz (UJ) omówił koncepcję Listy Skarbów

na temat zasadności nowych regulacji prawnych w obrębie rynku sztuki. Dr Iwona Gredka (WSH) oparła swój referat na art. 20 ustawy o muzeach i na jego podstawie dokonała analizy zagadnienia obrotu zabytkami. Problem ruchomości o wartości historycznej lub artystycznej jako przedmiotu egzekucji i postępowania upadłościowego wyjaśnił dr Marek Mrówczyński (UKW). Mgr Karina Chabowska (MKiDN) zapoznała słuchaczy z zasobami baz strat wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Prelegentka omówiła przy tym kwestie współpracy międzyinstytucjonalnej w tym względzie.

Drugi panel, dotyczący prawnej ochrony dziedzictwa kultury, rozpoczął prof. dr hab. Bartosz Rakoczy (UMK) referatem o ochronie zabytków według Kodeksu Prawa Kanonicznego, w którym przybliżył uregulowania odnoszące się do ochrony zabytków w punkcie styku dwóch płaszczyzn prawa. Prof. dr hab. Maciej Trzciniński (UWr) w wystąpieniu „O potrzebach zmian systemu ochrony dziedzictwa



Dziedzictwa w systemie prawa ochrony zabytków w Polsce, rozważając problem zasadności jej wprowadzenia. Zupełnie innej tematyce poświęcony był referat prof. dr hab. Zbigniewa Bukowskiego (UKW), usytuowany w obrębie współwystępowania prawa ochrony zabytków i prawa ochrony środowiska. Dr Tomasz Sienkiewicz (KUL) zwrócił uwagę słuchaczy na aspekt wykorzystania umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste jako nienazwanej formy ochrony zabytków, natomiast mgr Jacek Brudnicki (NID) przeanalizował problematykę udostępniania danych o zabytkach w ramach dostępu do informacji publicznej. Panel zamknął swoim referatem mgr Mirosław Rymer (WUOZ Katowice), który kładąc nacisk na kwestie praktyczne, poruszył wątek gminnej ewidencji zabytków jako niekonstytucyjnej formy ochrony.

**1. 2.** Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Problematyka prawna ochrony zabytków i rynku sztuki” Bydgoszcz, 24-25 października 2013 r. Fot. A. Obiała

**1. 2.** Conference “Legal Aspects of the Protection of Cultural Property and the Art Market”, Bydgoszcz, 24-25 October 2013. Photo: A. Obiała

Elementem tej części konferencji była sesja postelowa, w ramach której goście mieli możliwość zapoznania się z treścią referatów oraz zadawania pytań ich autorom. Pierwsza w kolejności, mgr Ludmiła Bajbula przygotowała materiał dotyczący prawnej ochrony zabytków na Ukrainie. Prelegentka oparła swój wywód na przykładzie Państwowego Historyczno-Architektonicznego Rezerwatu w Żółkwi. Dr Piotr Chrzczonowicz (UMK) wyjaśnił aspekty kryminologiczne i karnoprawne kradzieży zabytkowych dzieł sztuki sakralnej w Polsce: „*Ars sacra* w rękach profanów”, zaś Żaneta Gwardzińska (ALK) zwróciła uwagę na kwestię czasowego wywozu zabytków na podstawie kartetu ATA. Referat mgr Dominiki Kostrzewy (UG) „Znaczenie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej Florencja 2000 dla polskiego prawa ochrony zabytków” poświęcony był analizie kierunku ewolucji polskiego prawa ochrony zabytków, ze wskazaniem postulatów *de lege ferenda*. Mgr Alicja Miśkiewicz (UG) zapoznała słuchaczy z tematyką ograniczeń dla muzeów i muzealiów w uczestniczeniu w rynku sztuki w świetle Kodeksu ICOM dla muzeów.

Panel trzeci, poświęcony uwarunkowaniom prawnym sektora kultury, zapoczątkowała próba diagnozy problemów prawnych zarządzania instytucjami kultury, podjęta przez dyrektora Muzeum Okręgowego w Bydgoszczy dr. Michała Woźniaka (UMK)

i dr Alicję Jagielską-Burduk (UKW). Dr Monika Drela (UWr) wystąpiła z referatem „Działalność gospodarcza w instytucjach kultury”, dr Paulina Gwoździewicz-Matan (UŚ) dokonała rysu porównawczego, dotyczącego zagadnienia umowy o udostępnianie dóbr kultury w celach wystawieniowych. Całość zakończyło porywające wystąpienie mgr. Olgierda Jakubowskiego (NIMOZ) „*Modus operandi* sprawców włamań do instytucji muzealnych”.

Uroczystemu zakończeniu konferencji towarzyszyły życzenia jak najszybszego ponownego spotkania. Problematyka wystąpień referentów oraz ożywiona dyskusja, która następowała po każdej wypowiedzi, ukazały potrzebę współpracy i wymiany doświadczeń między prawnikami, historykami i osobami zajmującymi się sztuką. Dyskurs, przyczyniający się do wypracowania postulatów *de lege lata* i *de lege ferenda* w zakresie prawa ochrony zabytków i rynku sztuki, trwał jeszcze w kuluarach. ■

---

**Dominika Kostrzewa**, absolwentka prawa na Wydziale Prawa i Administracji oraz filologii polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego, obecnie doktorantka Wydziału Prawa i Administracji w Katedrze Teorii i Filozofii Państwa i Prawa. Jej zainteresowania naukowe koncentrują się wokół zagadnień prawa ochrony środowiska, ochrony zabytków i praw człowieka. Czynny prawnik i nauczyciel.

## Summary

### Conference “Legal Aspects of the Protection of Cultural Property and the Art Market”, Bydgoszcz, 24-25 October 2013

The article is a report from the Polish Scientific Conference “Legal Aspects of the Protection of Historical Monuments and the Art Market”, held in Bydgoszcz on 24-25 October 2013, organised by the Poznań Society of Friends of Sciences (Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk) and the Casimir III the Great University in Bydgoszcz (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), under the auspices of the General Conservator of Historical Monuments, the National Heritage Board of Poland, the National Institute for Museums and Pub-

lic Collections (NIMOZ) and the Rector of Casimir III the Great University in Bydgoszcz. It was a scientific interdisciplinary event, a forum for the sharing of thoughts among professionals in law, museology and protection of collections, history of arts and art market. The first day of the conference consisted in inaugural speeches introducing listeners to the addressed issues; the second day's debates were accompanied by panels divided in topics that addressed successively the legal aspects of the art market, legal protection of cultural heritage, and legal framework of the sector of culture. A poster session was a separate element, it gave participants an insight into the content of speeches delivered, and the opportunity to pose questions to their authors. The issues addressed by lecturers and the active discussion that followed every speech, demonstrated the need to co-operate and share experience among lawyers, historians and persons involved in arts.